

ново šolsko leto se je v nekaterih krajih že pričelo, drugod se bo kmalu zopet. Ljudem gre povsod trdo za denar, in marsikateri revni stariši otroke ravno zaradi tega poduku odtegujejo, ker jim ne morejo preskrbeti potrebnih učil. Pomagajte toraj, rojaki, revni mladini z obilnimi darovi, da se izobraži in olika. Marsikdo je zdaj velik gospod, ki bi bil pa „ubožček“, nič ostal, če mu dobri ljudje ne bili pomagali preriti skozi šole. — Račune preteklega leta pregledali so bili gospodje Kuhar, Kovšca in Čenčič; — prvosednik ostane društvu tudi še zanaprej neutrudljivi gosp. Stegnar; tajnik in blagajnik enako neumorni gosp. Močnik, odborniki pa tudi so za blagor mladine iskreni gospodje Praprotnik Andrej in Praprotnik Franc, Borštnik, Papler, Tomšič, Govekar in Suhadobnik.

K sklepu spodobi se izreči javno priznanje za obilni in brezplačni trud, ki so ga imeli upravniki, in odbori vseh treh društev, s željo, naj bi se temu priznanju dejansko pridružili v prvi vrsti vsi učitelji slovenskih pokrajin, — naj bi pridružili njim se dalje tudi duhovniki in sploh vsi oni, ki imajo ljubezen do narodnega šolstva in šolske mladine!

Popoldan ob 1. uri zbrali so se zborovajoči gospodje učitelji k skupnemu obedu v čitalnični gostilni. Postrežba je bila dobra, račun zmeren; razgovori prijazni, tudi brez napitnic ni bilo, z eno besedo: bil je istinito bratovsk shod. Sicer bilo bi število nazočih lahko še dokaj obilnejše, ker smo marsikaterega pogrešali, al, kar letos ni bilo, utegae biti prihodnje leto. Če se v Avstriji vse upapolno ozira v boljo prihodnost, zakaj, če Bog dá, ne bi smeli tudi učitelji se nadejati milejših časov!

Slovansko slovstvo.

* *Slovenski spisovni ali svetovalec v vseh pisarskih opravilih.* Spisal Andrej Praprotnik, izdala in založila družba sv. Mohora v Celovcu.

Tako je ime 24 pól debeli knjigi, ki smo je prav živo potrebovali. Nemci imajo velike kupe „Selbstadvo-katov“, v slovenskem jeziku smo pa dozda pogrešali obširnejega tacega spisovnika. Hvala marljivemu gosp. Praprotniku, da je slovstvo naše pomnožil s to praktično knjigo. Ker je namenjena tudi v poduk manj izobraženemu ljudstvu, zato pričinja se „Spisovnik“ s „splošnimi vodili slovenskega pravopisja“. Po tem vvodu je knjiga razvrstena v 7 delov. Prvi del v zgledih podučuje, kako se listi in pisma pišejo in razni drugi spisi narejajo. Drugi del uči „gospodarsko, obrtniško, upravno in trgovsko zapisovanje in dopisovanje“. Tretji del razlaga pošiljatev pisem po pošti, naznanila po telegrafu, vožnjo po železnici, denarje, mero in vago itd., kar spada v „občenje“ sploh. Četrty del uči spisovati mnogovrstna pogodbená pisma, ženitna pisma, oporoke (testamente), pobotnice, dolžna pisma itd., razlaga tudi zemljiščino-knjižne stvari, razna sodnijska opravila in družega več. Peti del pripoveduje, kaj so notarji (bi-lježniki) in razklada njihova opravila. Šesti del daje poduke v političnih rečeh in razklada postave za društva, županijska opravila, šolske stvari, stavbene reči itd. Sedmi del daje nekoliko podukov o dačnih stvaréh, o koleku (štempelnu), colnini, poštnini, vojni postavi in žandarstvu. Posneli smo nalašč na kratko obseg „Spisovnika“, da vidijo naši bralci, koliko in kako mnogo-vrstnega poduka dobí vsak v njem, ki si omisli to vse hvale vredno knjigo.

Politične stvari.

Avstrija glej, komu zaupaš?

Iz Rusije 12. okt. —η.

Vsled avstrijskega prestolnega govora v državnem zboru dunajskem so rekle včeraj „Mosk. Vedomosti“, da prestolni govor, s katerim je avstrijski cesar 8. oktobra odprl cislajtanski državni zbor, nam prvi oficijelno in resnično odkriva značaj onih tajnih pogovorov, zavoljo katerih se je zdelo knezu Bismarku potrebno samemu potovati na Dunaj. Ne more se reči, da bi ona opomnja prestolnega govora bila po vse jasna, in če jo celó primerjamo z drugimi objavami raznih oficijoznih časnikov, je težko sestaviti si jasni pojem o značaju novega „triumfa“ politike kneza Bismarka. Po besedah navdušenih strankarjev nemškega kancelarja je on na Dunaji dozidal tisto poslopje, kateremu je posvetil vse svoje nepremagljive moči. Avstrijski cesar je v svojem prestolnem govoru rekel, da nedavni pogovori dajajo radostno upanje v to, da vzajemne politične in trgovske razmere z nemškim cesarstvom se bodo ugodno ustanovile. *)

Od druge strani pa organ kneza Bismarka „Nordd. allgem. Zeitg.“, spremljajoča grofa Andrassyja z njegovega ministerskega prestola z vvodnim člankom, v katerem hvali njegove zasluge, češ, da on je največ pripomogel k dobrim razmeram z Nemčijo, povdarja, da so „nemški državniki od nekdanj šteli za konečni cilj notranjega objedinitelnega dviganja nadaljno zvezo z Avstrijo, kakoršna se ujema z vzajemnimi razmerami obeh držav“. „Nadaljna zveza“ z Avstrijo kot „konečni cilj notranjega objedinitelnega dviganja“ — kaj neki pomeni to? Take obšče fraze, se vé, da nimajo namena, odkriti bistvo dogovorov, al s takimi frazami se nalašč govori, kedar se noče naravnost stvar razodeti. S takimi frazami se napominja zgodovina razvitja „nemškega objedinitelnega dviganja“ in tedaj objasnjujejo pomen in značaj „nadaljne zveze z Avstrijo“. Prvi korak k sedanjemu objedinjenju Nemčije je program Avstrije 1866. leta, a on je bil ne samo „objedinjenje“, ampak tudi „razrušenje“.

Stara nemška zveza, ki je objemala, ne samo sedanjo Nemčijo, ampak tudi Avstrijo, je bila razrušena. Na njeno mesto je stopila severo-nemška zveza na sever od reke Majna, tako, da Bavarija, Virtemberško, Badensko so bili iz začetka samostojni členi mednarodne zveze. Al njih samostojnost bila je samo dozdevna samostojnost; v resnici so jugo-nemške države se uže takrat odrekle samostojnosti ter so sklenile s pruskim kraljem vojno zvezo, po kateri so se popolno podvrgle pruski hegemoniji gledé vnanjih zadev. Uže čez štiri leta je nastopil „casus foederis“ in Nikolsburški dogovor je stopil v dejanje: južna Nemčija je stopila pod prapor Prusije ter se je javno podvrgla vsem tirjatvam severo nemške, 1866. l. sezidane zveze. In tako se je rodilo današnje nemško cesarstvo. Potem so molčali o nadaljnjem razvitju „nemškega objedinitelnega dviganja“. Podoba je bila, kakor da bi bili Nemci pozabili, da tudi Avstrijo z njenimi cislajtanskimi provincijami je objemala nekdanja Nemčija, in da 8 milijonov avstrijskih Nemcev se trdovratno prišteva k „nemški očetnjavi“. Nu, gledite, zdaj, ko je knez Bismark potrdil Dunaj, so oni iz njegovega časopisa izvedeli, da nadaljna zveza z Avstrijo, katera je uže sklenjena

*) „Mosk. Vedom.“ moramo tu popraviti o tem, da v prestolnem govoru ni besed „vzajemne politične in trgovske razmere“, ampak „prometne (Verkehr) in trgovske“.